

Janusz Gilas

"International law situated. An analysis of the lawyer's stance towards culture, history and community", Outi Korhonen, The Hague 2000 : [recenzja]

Kwartalnik Prawa Publicznego 1/2, 231-232

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Książka Franza Perreza jest doskonale udokumentowana i z pewnością zasługiwała na to, by stać się tezą doktorską, którą autor zaprezentował Uniwersytetowi Nowego Jorku.

Janusz Gilas*

OUTI KORHONEN, *INTERNATIONAL LAW SITUATED. AN ANALYSIS OF THE LAWYER'S STANCE TOWARDS CULTURE, HISTORY AND COMMUNITY*, KLUWER LAW INTERNATIONAL, THE HAGUE 2000, s. 326.

Recenzowana książka ukazała się w serii wydawniczej Instytutu Erika Castréna w Helsinkach jako pierwsza z pozycji z cyklu projektowanych monografii. Określić ją należy jako monografię z filozofii prawa międzynarodowego, gdyż takie tematy jak kultura, czy zwłaszcza społeczność międzynarodowa są badane metodami filozoficznymi, a nie socjologicznymi.

Podstawowym odróżnieniem w tej monografii jest przeciwstawienie natury kulturze. Zdaniem autorki kultura obejmuje przedmioty, które są wytworami człowieka, zaś natura przedmioty, które istnieją same w sobie jako konieczne, naturalne, nieuchronne. Do kultury autorka zalicza rządy prawa, reguły, prawa, cywilizację, tradycję, zwyczaje, obyczaje, idee, instytucje i religię. W konsekwencji kultura, historia i społeczność to badania nad kulturą. W takim ujęciu nie ma więc miejsca w badaniach na prawo natury, które tylko incydentalnie jest wzmiankowane w trakcie referowania ujęcia porządku międzynarodowego przez Ericha Kaufmanna. Kultura zdaniem autorki stanowi kompletny system powiązań różnych odgałęzień z prawem międzynarodowym. Tym samym autorka zajmuje stanowisko antyaturalistyczne skoro nie analizuje zagadnień sprawiedliwości geograficznej czy też zagadnień związków natury z prawem środowiska, a także przejawów prawa natury w działalności człowieka. Kompletny system powiązań kultury z prawem międzynarodowym nakazuje autorce zwrócić uwagę także na historię i społeczność. Wobec powyższego autorka dochodzi do wniosku, że prawnik międzynarodowy, a zwłaszcza sędzia lub arbiter międzynarodowy w swych rozstrzygnięciach dotyczących zdarzeń międzynarodowych kierują się uwarunkowaniami kulturowymi, historią i założeniami etycz-

---

* Prof dr hab. Janusz Gilas – kierownik Katedry Prawa Międzynarodowego, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń.

nymi wpisanymi w konstrukcję społeczności międzynarodowej. Filozoficzne podejście do zagadnienia sprawia, że nie uzyskujemy panoramy wszystkich powiązań prawa międzynarodowego z innymi odgałęzieniami kultury, a dokładniej rzecz biorąc dyscyplinami naukowymi.

Autorka pisze o przemilczeniach w prawie międzynarodowym nawiązując do luki w prawie międzynarodowym. Można wnosić, że autorka opowiada się za wypełnianiem luki przez etykę. Jednakże zagadnienie nie zostało zbadane systematycznie, a przecież nasuwałaby się potrzeba zarysowania tego zagadnienia także w jego związkach z kulturą i historią, a nie tylko z doktryną społeczności międzynarodowej.

Obszerny rozdział autorka poświęciła związkom historii z prawem międzynarodowym. Autorka dostrzega sposoby uprawiania historii i ustalania prawdy historycznej, a także pisze o znaczeniu źródeł i rozmaitych podejść do historii. W związku z traktowaniem historii w ujęciu współczesnym autorka dostrzega problem *lex ferenda*.

Outi Korhonen ilustruje swe tezy orzeczeniem Trybunału Prawa Morza w sprawie M/V Saiga, ale przede wszystkim prawnomiędzynarodową debatą w sprawie sytuacji Finlandii wobec Rosji do 1917 r. Finlandia została zajęta przez Rosję w 1809 r., a w 1908 r. car złożył deklarację zamiaru zwołania fińskiego parlamentu i zezwolenia na takie jego działania jakie następowały podczas panowania szwedzkiego. Parlament obradował w Porvoo w marcu 1809 r. Podczas obrad parlamentu car złożył deklarację dotyczące sprawowania administracji ogólnej w Księstwie Finlandii. Zamiar zintegrowania Finlandii z Rosją i jej rusyfikacji wywołał protesty Finów i wywołaną przez nich debatę prawników międzynarodowych dotyczącą prawnomiędzynarodowego jej położenia. Liczne publikacje we Francji, Anglii i Niemczech opowiadały się za autonomią Finlandii i przeciwstawiły integracji jej z Rosją i jej rusyfikacji. Szczytowym poparciem dla sprawy fińskiej była debata londyńska w 1910 r., którą autorka określa jako quasi-arbitraż międzynarodowy. Autorka obszernie stosuje swe obserwacje dotyczące wpływu kultury, historii i etyki na prawnika w zastosowaniu do sprawy fińskiej. Można byłoby jednak dochodzić do wniosku, że znacznie ciekawszym byłoby przedstawienie wpływu kultury, historii i etyki w oparciu o wyroki i opinie STSM i MTS. Kopalnią materiału byłyby opinie odrębne i indywidualne sędziów tych trybunałów.

Bardzo rzadko ukazują się prace poświęcone filozofii prawa międzynarodowego. Recenzowaną książkę można więc rekomendować polskiemu czytelnikowi, który znajdzie w niej dużo ujęć filozoficznych i ciekawy materiał historyczny poświęcony historii Finlandii.

Janusz Gilas